NN 145/2020 (24.12.2020.), Jedinstvena metodološka načela za vođenje matične evidencije o osiguranicima, obveznicima doprinosa i korisnicima prava iz mirovinskog osiguranja

HRVATSKI ZAVOD ZA MIROVINSKO OSIGURANJE

2818

Na temelju članka 105. stavka 5. Zakona o mirovinskom osiguranju (»Narodne novine«, br. 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 62/18, 115/18 i 102/19) i članka 22. točke 5. Statuta Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (»Narodne novine«, br. 28/14, 24/15 i 73/19), nakon pribavljenog mišljenja Državnog zavoda za statistiku, Upravno vijeće Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, na sjednici održanoj 17. prosinca 2020., donosi

JEDINSTVENA METODOLOŠKA NAČELA

ZA VOĐENJE MATIČNE EVIDENCIJE O OSIGURANICIMA, OBVEZNICIMA DOPRINOSA I KORISNICIMA PRAVA IZ MIROVINSKOG OSIGURANJA

I. OPĆE ODREDBE

Ovim se općim aktom propisuju Jedinstvena metodološka načela (obilježja, definicije) za vođenje matične evidencije o osiguranicima, obveznicima doprinosa i korisnicima prava iz mirovinskog osiguranja (u daljnjem tekstu: matična evidencija).

Obilježja čija definicija nije propisana ovim općim aktom upotrebljavaju se u značenjima određenim propisima o evidencijama o radnicima, propisima o mirovinskom osiguranju i drugim propisima.

II. OBILJEŽJA I DEFINICIJE

OSOBNI BROJ

Matična evidencija i obrada podataka ubilježenih u matičnoj evidenciji vodi se pod osobnim brojem.

Osobni broj osiguranicima, korisnicima prava iz mirovinskog osiguranja i fizičkim osobama koje nemaju priznato svojstvo osiguranika dodjeljuje Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (u daljnjem tekstu: Zavod).

Osobni broj sastoji se od deset brojki koje se dijele u dvije skupine.

Ispred svakog osobnog broja dodjeljuje se ništica, tako da na prijavama za vođenje matične evidencije ima jedanaest brojčanih mjesta za upis osobnog broja.

Prva skupina sastoji se od osam brojki iz prirodnog niza brojeva (osnovni dio osobnog broja), a druga od dvije brojke (kontrolni dio osobnog broja).

Kontrolni dio osobnog broja određuje se odvojeno za svaku pojedinu brojku.

Prvi broj kontrolnog dijela osobnog broja određuje se po modulu 10, a drugi broj kontrolnog dijela određuje se po modulu 11.

Kontrolni broj – modul 10

Kontrolni broj sustava modula 10 određuje se na način:

– prva, treća, peta i sedma brojka osnovnog dijela osobnog broja (računato s desne strane) pomnoži se brojem 2

druga, četvrta, šesta i osma brojka osnovnog dijela osobnog broja pomnoži se brojem 1;

dobiveni djelomični (parcijalni) umnošci se zbroje.

Ako je neki od djelomičnih umnožaka dvoznamenkasti, te dvije brojke se zbrajaju.

Na primjer, za djelomični umnožak 2 x 7 = 14 neće se uzeti vrijednost 14 već vrijednost 1 + 4 = 5.

– tako određenom zbroju ostavlja se samo posljednja brojka, brojka jedinica (na primjer: ako dobiveni zbroj iznosi 37, uzet će se samo brojka 7)

– komplement ove brojke jedinica do broja 10 je kontrolni broj (za prethodni slučaj bilo bi 10 – 7 = 3).

Primjer:

Osnovni dio osobnog broja: 5 4 3 7 0 3 9 5

x 1 2 1 2 1 2 1 2

_____

5 8 3 14 0 6 9 10

Zbroj: 5+8+3+(1+4)+0+6+9+(1+0)=37

Kontrolni broj je 10 – 7 = 3 pa prvih devet brojki glasi:

5 4 3 7 0 3 9 5 3

Deseta brojka (mjesto označeno praznim kvadratom) je druga kontrolna brojka koja se dobiva po modulu 11.

Kontrolni broj – modul 11

Kontrolni broj sustava modula 11 određuje se na sljedeći način (računato s lijeve strane):

– prva brojka pomnoži se s 3

– druga • • • • 2

– treća • • • • 7

– četvrta • • • • 6

– peta • • • • 5

– šesta • • • • 4

– sedma • • • • 3

– osma • • • • 2.

Dobiveni parcijalni umnošci se zbroje, a dobiveni zbroj dijeli s 11, pri čemu se dijeljenje ograničava samo na cijele brojeve.

Ostatak dobiven pri dijeljenju oduzima se od broja 11 i dobivena razlika prikazuje kontrolni broj.

Primjer:

Osnovni dio osobnog broja: 5 4 3 7 0 3 9 5

x 3 2 7 6 5 4 3 2

_____

15 8 21 42 0 12 27 10

Zbroj: 15+8+21+42+0+12+27+10=135

135:11 = 12

25

3

Kontrolni broj: 11 – 3 = 8

Budući da je prva kontrolna brojka po modulu 10 bila 3, osobni broj u ovom slučaju glasi:

5 4 3 7 0 3 9 5 3 8.

Napomena:

Ako je ostatak dobiven pri dijeljenju ništica »0«, osobni broj se izostavlja.

Ako je ostatak dobiven pri dijeljenju 1, umjesto 11 – 1 = 10 uzima se ništica.

A) OSIGURANICI

OSOBNI IDENTIFIKACIJSKI BROJ OSIGURANIKA

Počevši od 1. siječnja 2010., na temelju Zakona o osobnom identifikacijskom broju i Pravilnika o osobnom identifikacijskom broju, u matičnu evidenciju ubilježava se osobni identifikacijski broj osiguranika (OIB).

MATIČNI BROJ GRAĐANA

Ubilježava se matični broj građana osiguranika (MBG). Od 1. siječnja 2010. MBG nije obvezan podatak te se obvezno ubilježava datum rođenja i spol na način da se vodi dan, mjesec i godina rođenja te oznaka spola osiguranika: 1 za muško i 2 za žensko.

PREZIME I IME

Upisuje se u prezime i ime osiguranika u skladu sa Zakonom o osobnom imenu.

OSNOVA OSIGURANJA

Pri unosu podataka o osnovi osiguranja u matičnu evidenciju upisuje se:

RADNI ODNOS

• za osiguranike radnike, službenike i namještenike i s njima prema posebnim propisima izjednačene osobe, zaposlene na državnom području Republike Hrvatske kod pravnih i fizičkih osoba – članak 9. stavak 1. točka 1. Zakona o mirovinskom osiguranju (u daljnjem tekstu: ZOMO)

• za osobe izabrane ili imenovane na dužnosti u tijelima javne vlasti, jedinicama lokalne samouprave i jedinicama područne (regionalne) samouprave, ako za taj rad primaju plaću – članak 9. stavak 1. točka 2. ZOMO-a

• za osobe koje se stručno osposobljavaju za rad prema posebnim propisima – članak 9. stavak 1. točka 3. ZOMO-a

• za osobe zaposlene u inozemnim organizacijama sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koji ne uživaju diplomatski imunitet (strano predstavništvo, međunarodna organizacija i ustanova), kod inozemnih fizičkih osoba s prebivalištem ili sjedištem u Republici Hrvatskoj ili u diplomatskim misijama i konzularnim uredima strane države te međunarodnim organizacijama ili predstavništvima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koji uživaju diplomatski imunitet ili u osobnoj službi kod stranih državljana, ako uredbama Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju nije drukčije određeno – članak 9. stavak 1. točka 4. ZOMO-a

• za osobe državljane trećih zemalja i osobe bez državljanstva zaposlene na državnom području Republike Hrvatske, ako pravnim propisima EU o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju nije drukčije određeno – članak 9. stavak 1. točka 5. ZOMO-a

• za izaslane radnike koji za poslodavca sa sjedištem u Republici Hrvatskoj obavljaju poslove u drugoj državi te osobe na radu u diplomatskoj misiji ili konzularnom uredu Republike Hrvatske u inozemstvu – članak 9. stavak 1. točka 6. ZOMO-a

• za osobe sezonske radnike u poljoprivredi s kojima je poslodavac sklopio ugovor o sezonskom radu za obavljanje privremenih, odnosno povremenih sezonskih poslova u poljoprivredi – članak 9. stavak 1. točka 7. ZOMO-a

• za osobe koje pružaju pomoć i njegu hrvatskim ratnim vojnim invalidima iz Domovinskog rata i koje za taj rad primaju naknadu prema posebnim propisima – članak 9. stavak 3. ZOMO-a

• obvezno su osigurane osobe koje su zaposlene kod poslodavca koji ima sjedište u državi članici u kojoj se primjenjuju uredbe Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, a u Republici Hrvatskoj nema registrirano trgovačko društvo ili podružnicu i na koje se, u skladu s pravnim propisima Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, primjenjuje zakonodavstvo Republike Hrvatske – članak 9. stavak 4. ZOMO-a.

NEZAPOSLENE OSOBE

• nezaposlene osobe obvezno su osigurane pod uvjetima i u trajanju utvrđenom propisima o zapošljavanju – članak 9. stavak 2. ZOMO-a

OBRTNIK I TRGOVAC POJEDINAC

• obrtnici i trgovci pojedinci upisani u odgovarajući registar – članak 10. točka 1. ZOMO-a

SAMOSTALNE DJELATNOSTI

• osobe koje, u skladu s posebnim propisima, samostalno obavljaju profesionalnu djelatnost, kao što su odvjetnici, privatni zdravstveni radnici, umjetnici, novinari, odgajatelji, lektori i prevoditelji, primalje, predstavnici obiteljskog doma, fizička osoba koja samostalno kao profesionalnu djelatnost obavlja poslove savjetovališta i usluga pomoći i njege u kući i drugi – članak 10. točka 2. ZOMO-a

• vrhunski sportaši, ako nisu obvezno osigurani po drugoj osnovi – članak 10. točka 3. ZOMO-a

POLJOPRIVREDNIK OBVEZNIK POREZA NA DOHODAK ILI DOBIT

• osobe koje su po osnovi obavljanja samostalne djelatnosti poljoprivrede i šumarstva obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit – članak 10. točka 4. ZOMO-a

DJELATNOST ZA ČIJE OBAVLJANJE NIJE PROPISANO IZDAVANJE ODOBRENJA ILI REGISTRACIJE

• osobe koje obavljaju djelatnost za čije obavljanje nije propisano izdavanje odobrenja ili registracije, ali imaju obilježje samostalnosti, trajnosti i s namjerom stvaranja izvora dohotka ili dobiti i po osnovi obavljanja tih djelatnosti obveznici su poreza na dohodak ili poreza na dobit, ako nisu obvezno osigurane po drugoj osnovi – članak 10. točka 5. ZOMO-a

DOMAĆA RADINOST ILI SPOREDNO ZANIMANJE

• osobe koje obavljaju domaću radinost ili sporedno zanimanje prema Zakonu o obrtu, ako nisu obvezno osigurane po drugoj osnovi ili ako nisu korisnici mirovine, osim korisnika invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti – članak 10. točka 6. ZOMO-a

UPISNIK OPG-a

• osobe koje obavljaju poljoprivrednu i šumarsku djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje, a upisane su u upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, odnosno u upisnik šumoposjednika u svojstvu nositelja ili člana obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, odnosno šumoposjednika i člana njegovog obiteljskog domaćinstva – članak 11. stavak 1. ZOMO-a

UPISNIK POLJOPRIVREDNIKA

• osobe upisane u Upisnik poljoprivrednika – članak 11.a ZOMO-a

ČLANOVI UPRAVE, IZVRŠNI DIREKTORI, LIKVIDATORI I UPRAVITELJI ZADRUGE

• članovi uprave i izvršni direktori trgovačkih društava, likvidatori i upravitelji zadruge, ako nisu obvezno osigurani po drugoj osnovi – članak 12. ZOMO-a

VJERSKI SLUŽBENICI

• svećenici i drugi vjerski službenici vjerske zajednice, koja je upisana u evidenciju vjerskih zajednica koju vodi ministarstvo nadležno za poslove uprave, ako nisu obvezno osigurani po drugoj osnovi – članak 13. ZOMO-a

RODITELJ, RODITELJ NJEGOVATELJ, NJEGOVATELJ I UDOMITELJ

• roditelj koji obavlja roditeljske dužnosti u prvoj godini života djeteta, a nije obvezno osiguran po drugoj osnovi, ako je dijete hrvatski državljanin i ako roditelj i dijete imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj – članak 14. stavak 1. ZOMO-a

• roditelj njegovatelj, njegovatelj djeteta s teškoćama u razvoju ili njegovatelj osobe s invaliditetom, prema propisima o socijalnoj skrbi – članak 14. stavak 3. ZOMO-a

• udomitelj koji obavlja standardno udomiteljstvo i udomitelj koji obavlja specijalizirano udomiteljstvo za djecu – članak 14. stavak 4. ZOMO-a

ZAPOSLENJE U INOZEMSTVU

• osobe zaposlene u inozemstvu u međunarodnim organizacijama i kod stranih poslodavaca, ako nisu obvezno osigurane prema inozemnim propisima na koje se odnosi međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju ili ako nisu obvezno osigurane prema uredbama Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti – članak 15. stavak 1. ZOMO-a

• osobe zaposlene u institucijama Europske unije, ako nisu obvezno osigurane prema propisima Europske unije – članak 15. stavak 2. ZOMO-a

• osobe zaposlene na državnom području Republike Hrvatske kod poslodavaca sa sjedištem u inozemstvu, koje nemaju registriranu podružnicu u Republici Hrvatskoj – članak 15. stavak 3. ZOMO-a

POMORCI

• članovi posade broda u međunarodnoj plovidbi čiji je poslodavac, brodar ili kompanija domaća ili strana pravna osoba, ako uredbama Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju nije drukčije određeno – članak 16. ZOMO-a u vezi s Pomorskim zakonikom

PRODUŽENO OSIGURANJE

Osobe su osigurane na produženo osiguranje:

• za vrijeme neplaćenog dopusta, mirovanja radnog odnosa dok dijete ne navrši tri godine života, stručnog usavršavanja ili specijalizacije nakon prestanka ugovora o radu, službe, odnosno obavljanja djelatnosti, nezaposlenosti nakon prestanka osiguranja, privremenog ili sezonskog prekida obavljanja djelatnosti, zaposlenja u inozemstvu u međunarodnim i drugim organizacijama na osnovi međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju, odnosno kod stranog poslodavca, ako za to vrijeme nisu obvezno osigurane u Republici Hrvatskoj, odnosno ako uredbama Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju nije drukčije određeno, za vrijeme boravka u inozemstvu kao bračni drug osiguranika na radu u inozemstvu, nezaposlenosti osiguranika-člana posade broda nakon prestanka ugovora o radu na određeno vrijeme – članak 18. stavak 2. ZOMO-a

• ako osoba koja ima prebivalište na državnom području Republike Hrvatske za vrijeme nezaposlenosti nakon prestanka obveznoga mirovinskog osiguranja u državi članici Europske unije ili u državi s kojom je sklopljen međunarodni ugovor o socijalnom osiguranju, neovisno o tome je li prije obveznog osiguranja u inozemstvu bila osigurana u Republici Hrvatskoj – članak 18. stavak 3. ZOMO-a

• nakon prestanka ugovora o radu na određeno vrijeme za stalne sezonske poslove – članak 18. stavak 4. ZOMO-a

• kao bračni drug osiguranika – profesionalnog ugovornog diplomata za vrijeme boravka u inozemstvu – članak 18. stavak 5. ZOMO-a

• životni partner osiguranika koji je sklopio životno partnerstvo s osobom istog spola pod uvjetima propisanim za bračnoga druga osiguranika – članak 18. stavak 6. ZOMO-a

BOLOVANJE

• za osiguranika koji nakon prestanka zaposlenja ili drugog rada na osnovi kojeg je bio osiguran nastavi primati naknadu plaće zbog privremene nesposobnosti za rad prema propisima o obveznom zdravstvenom osiguranju – članak 28. točka 1. ZOMO-a

PROFESIONALNA REHABILITACIJA

• za osiguranike zaposlene kod pravnih i fizičkih osoba na profesionalnoj rehabilitaciji koji koriste naknadu plaće u vezi s pravom na profesionalnu rehabilitaciju kao i za djecu sa smetnjama u psihičkom i fizičkom razvoju – članak 28. točka 2. ZOMO-a

KONVALIDACIJA

• upisuje se za osobe kojima je na temelju Zakona o konvalidaciji i Pravilnika o postupku konvalidiranja odluka i pojedinačnih akata iz područja mirovinskog osiguranja u Zavodu doneseno rješenje kojim se u mirovinski staž kao staž osiguranja priznaje vrijeme provedeno u radnom odnosu u raznim tijelima, pravnim ili fizičkim osobama, fizičkim osobama koje obavljaju djelatnost obrtnika ili samostalno obavljaju profesionalnu djelatnost te individualnim poljoprivrednicima, u razdoblju od 8. listopada 1991. do 15. siječnja 1998.

DATUM STJECANJA SVOJSTVA OSIGURANIKA

Pod datumom stjecanja svojstva osiguranika podrazumijeva se dan, mjesec i godina s kojom se osobi priznaje svojstvo osiguranika.

DATUM PRESTANKA SVOJSTVA OSIGURANIKA

Pod datumom prestanka osiguranja podrazumijeva se dan, mjesec i godina s kojom osobi prestaje svojstvo osiguranika.

RAZLOG PRESTANKA SVOJSTVA OSIGURANIKA

U matičnu evidenciju se za osiguranike zaposlene kod pravnih i fizičkih osoba unosi podatak o razlogu prestanka osiguranja prema propisima o radu, a za osiguranike samostalne obveznike plaćanja doprinosa i na temelju evidencija koje vodi Zavod.

UGOVOR O RADU

Upisuje se podatak o tome je li ugovor o radu sklopljen na određeno ili neodređeno te puno ili nepuno radno vrijeme.

RADNO VRIJEME OSIGURANIKA

Pod radnim vremenom osiguranika podrazumijeva se prosječno dnevno radno vrijeme za radno mjesto na kojem radnik radi kod poslodavca.

Ako radnik radi s nepunim radnim vremenom, u matičnu evidenciju unosi se stvarno radno vrijeme radnika.

Za samostalne obveznike doprinosa treba upisati puno radno vrijeme.

Za korisnike mirovine u osiguranju treba upisati stvarno radno vrijeme radnika.

ZANIMANJE

U matičnu evidenciju unosi se zanimanje radnika prema rasporedu na radno mjesto iz ugovora o radu jer se pod zanimanjem podrazumijeva posao (radno mjesto) koji obavlja osoba radi stjecanja sredstava za život.

Naziv zanimanja bilježi se u skladu s Nacionalnom klasifikacijom zanimanja.

Za nezaposlene osobe zanimanje se određuje prema poslovima koje su obavljali prije prestanka zaposlenja, odnosno prema osposobljenosti za rad. Zanimanje nezaposlenih osoba bez radnog iskustva iskazuje se kao osposobljenost za rad, kao zvanje (npr. ekonomist).

Za osiguranika koji plaća doprinos za produženo osiguranje prema članku 18. ZOMO-a ubilježava se zanimanje koje je obavljao neposredno prije prestanka obveznog osiguranja.

STVARNA STRUČNA SPREMA/VRSTA I RAZINA OBRAZOVANJA

Pri evidentiranju podataka o stvarnoj stručnoj spremi/vrsti i razini obrazovanja, u matičnu evidenciju unosi se stečena stručna sprema / vrsta i razina obrazovanja prema sljedećoj klasifikaciji:

1) nekvalificiran – za osobu koja nije stekla nijedan stupanj obrazovanja

2) polukvalificiran (priučen) – za osobu kojoj je kod poslodavca priznat stupanj obrazovanja priučenog – polukvalificiranog radnika i koja je stekla II. stupanj obrazovanja

3) niža stručna sprema – za osobu koja je završila najmanje osmogodišnju školu ili nepotpuno stručnu ili općeobrazovnu srednju školu i stekla II. stupanj obrazovanja

4) kvalificiran – za osobu koja je završila školu za kvalificirane radnike i za osobu koja je položila ispit za stjecanje stupnja obrazovanja kvalificiranog radnika i stekla III. stupanj obrazovanja

5) srednja stručna sprema – za osobu koja je završila stručnu, općeobrazovnu ili njoj sličnu školu i stekla IV. stupanj obrazovanja